

Young Europeans: Education for Democracy and Sustainability

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΑΚΕΤΟ P3

Δικαιώματα, ταυτότητα και ενεργός Ευρωπαίος πολίτης

Οδηγός εκπαιδευτικού

Ταυτότητα πακέτου	
Κωδικός	P3 (Recovery Plan, ενότητα 6) · Μέθοδοι: μελέτες περίπτωσης, εργαστήριο δικαιωμάτων
Έκδοση	v0.9, πιλοτική έκδοση για έγκριση · 30/09/2026
Διάρκεια πυρήνα	6 συνεδρίες, 10 διδακτικές ώρες ανά μαθητική ομάδα
Κάλυψη ωρών έργου	Το P3 έχει προγραμματισμένες 30 ώρες. Καλύπτονται με εφαρμογή του πυρήνα σε 3 διαφορετικές μαθητικές ομάδες. Μετρούν μόνο πραγματικές ώρες με τεκμήρια.
Τάξεις	Α΄ έως Γ΄ Λυκείου (το P3-1 και το P3-4 προσαρμόζονται και για Γυμνάσιο)
Σύνδεση	E1.1 και E1.5 Europe Week (η εκστρατεία του P3-6) · P4 (αξίες, Ζαχάρωφ) · P5 (δικαιώματα καταναλωτή, Κοινωνικός Πυλώνας) · P7 (ψηφιακά δικαιώματα)
Γλώσσα / Άδεια	Ελληνικά · CC BY 4.0
Συνοδευτικό υλικό	Τετράδιο μαθητή P3 (πόροι P3-R01 έως P3-R07)

Προέλευση υλικού

Πρωτότυπο εκπαιδευτικό υλικό, σχεδιασμένο για το έργο Jean Monnet «YOU-EU» (αρ. έργου 101238677). Αξιοποιεί την εμπειρία του 1ου ΓΕΛ Σπάτων από τα ακόλουθα προγράμματα και δράσεις:

- Πρόγραμμα Σχολείων-Πρέσβων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (EPAS), σχολ. έτος 2019-20: παρουσιάσεις για το Βραβείο Ζαχάρωφ για την Ελευθερία της Σκέψης, τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού και τη δράση «Μάθε τα δικαιώματά σου».
- Δίκτυο Teachers4Europe, σχολ. έτος 2020-21 (πρόγραμμα «Teachers4Europe: Setting an Agora for Democratic Culture»): φύλλα εργασίας του ανοικτού διαδικτυακού μαθήματος (MOOC) για την ιστορία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, την Οικουμενική Διακήρυξη και τη δράση της ΕΕ· δραστηριότητα για τη ρητορική μίσους στο διαδίκτυο.
- Εκπαιδευτικό υλικό του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Εκπαίδευση για τη Δημοκρατική Ιδιότητα του Πολίτη (Compass, Compasito, Living Democracy, Πλαίσιο Αναφοράς Ικανοτήτων για Δημοκρατική Κουλτούρα), σχολ. έτη 2018-19 και 2019-20.

Επικαιροποίηση: οι σύνδεσμοι σε μη επίσημες ιστοσελίδες αντικαταστάθηκαν από επίσημες πηγές (ΟΗΕ, Συμβούλιο της Ευρώπης, ΕΕ, Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ). Τα στοιχεία για το Βραβείο Ζαχάρωφ επικαιροποιήθηκαν (βραβευθέντες 2025).

1. Μαθησιακά αποτελέσματα

Με την ολοκλήρωση του πακέτου οι μαθητές και οι μαθήτριες θα μπορούν:

- να αναγνωρίζουν την πολλαπλότητα των ταυτοτήτων και να συζητούν την ευρωπαϊκή ταυτότητα με σεβασμό (MA1)
- να τοποθετούν στον χρόνο και να διακρίνουν τα βασικά κείμενα και τα όργανα προστασίας δικαιωμάτων (ΟΗΕ, Συμβούλιο της Ευρώπης, ΕΕ) (MA2)
- να εφαρμόζουν τον Χάρτη Θεμελιωδών Δικαιωμάτων σε μελέτες περίπτωσης και να προτείνουν αρμόδιο φορέα (MA3)
- να εξηγούν τα δικαιώματα που απορρέουν από την ιθαγένεια της ΕΕ (MA4)
- να παρουσιάζουν τη δράση υπερασπιστών των δικαιωμάτων μέσα από το Βραβείο Ζαχάρωφ (MA5)
- να σχεδιάζουν μια υπεύθυνη εκστρατεία ενημέρωσης για ένα δικαίωμα (MA6)

Σύνδεση με το πρόγραμμα σπουδών

Ενδεικτικά: Πολιτική Παιδεία (δικαιώματα, ιθαγένεια, κράτος δικαίου), Ιστορία (20ός αιώνας), Νεοελληνική Γλώσσα (επιχειρηματολογία, κείμενα εκστρατείας), Εργαστήρια Δεξιοτήτων (ενσυναίσθηση, σεβασμός της διαφορετικότητας, ψηφιακή ασφάλεια).

2. Επισκόπηση συνεδριών

Συν.	Θέμα	Ώρες	Φύλλο	Μέθοδος	Μαθητικό προϊόν
Σ1	Πολλαπλές ταυτότητες (+ διαγνωστικό)	1	Τεστ Α, P3-1	Αναστοχασμός, σύγκριση με Ευρωβαρόμετρο	Κύκλοι ταυτότητας (ιδιωτικό)
Σ2	Από τη Διακήρυξη στον Χάρτη	2	P3-2	Jigsaw, χρονογραμμή	Χρονογραμμή τάξης
Σ3	Εργαστήριο δικαιωμάτων	2	P3-3	Μελέτες περίπτωσης	Κάρτες περιπτώσεων
Σ4	Πολίτης της ΕΕ	1	P3-4	Σενάριο «η ζωή της Άννας»	Χάρτης δικαιωμάτων ιθαγένειας
Σ5	Βραβείο Ζαχάρωφ	2	P3-5	Έρευνα, παρουσίαση, ψηφοφορία	Παρουσίαση, αιτιολόγηση υποψηφιότητας
Σ6	Εκστρατεία και τελικό τεστ	2	P3-6, Τεστ Β	Σχεδιασμός έργου	Σχέδιο εκστρατείας για την Europe Week
	Σύνολο	10			

3. Αναλυτικά σχέδια συνεδριών

Σ1 · 1 ώρα · MA1

Πολλαπλές ταυτότητες

Υλικά: Τεστ Α, Φύλλο P3-1, αποτελέσματα του πιο πρόσφατου Standard Ευρωβαρόμετρου.

Χρόνος	Ροή
0–10΄	Τεστ Α (baseline).
10–22΄	Δραστ. 1: ατομικοί κύκλοι ταυτότητας. Το σχέδιο δεν συλλέγεται.
22–32΄	Δραστ. 2 σε ζεύγη, με εθελοντική συμμετοχή.
32–42΄	Δραστ. 3: ανώνυμη ψηφοφορία (χαρτάκια ή φόρμα) και σύγκριση με το Ευρωβαρόμετρο.
42–45΄	«Σκέψου».

Διαφοροποίηση και ευαισθησίες: Η δραστηριότητα αγγίζει προσωπικά θέματα (καταγωγή, θρησκεία, οικογένεια). Κανείς δεν υποχρεώνεται να μοιραστεί. Σε τάξεις με μαθητές με εμπειρία μετανάστευσης ή προσφυγιάς, αναδείξτε τις πολλαπλές ταυτότητες ως πλούτο, χωρίς να ζητάτε από κανέναν να «εκπροσωπήσει» μια ομάδα.

Σ2 · 2 ώρες · MA2

Από την Οικουμενική Διακήρυξη στον Χάρτη

Υλικά: Φύλλο P3-2, τυπωμένες περιλήψεις των τεσσάρων κειμένων, πρόσβαση στις επίσημες πηγές.

Χρόνος	Ροή
0–10΄	Αφόρμηση: «Ποιο δικαίωμα θα έγραφε πρώτο αν έγραφε σήμερα μια διακήρυξη;»
10–40΄	Δραστ. 1: ομάδες ειδικών ανά κείμενο.
40–60΄	Κοινή χρονογραμμή στον τοίχο ή σε ψηφιακό πίνακα.
60–80΄	Δραστ. 2: οι τίτλοι του Χάρτη και τα άρθρα που αφορούν τους νέους.
80–90΄	Δραστ. 3 και «Σκέψου»: ΕΔΔΑ και ΔΕΕ. Γέφυρα με το P2 (Συμβούλιο της Ευρώπης και ΕΕ).

Διαφοροποίηση και ευαισθησίες: Για μαθητές με δυσκολίες ανάγνωσης: η φιλική προς τα παιδιά εκδοχή της Σύμβασης του ΟΗΕ (UNICEF) και απλοποιημένες περιλήψεις.

Σ3 · 2 ώρες · MA3

Εργαστήριο δικαιωμάτων

Υλικά: Φύλλο P3-3, ο Χάρτης τυπωμένος (1 ανά ομάδα), λίστα φορέων.

Χρόνος	Ροή
0–10΄	Επίδειξη με μία περίπτωση: πώς βρίσκω το άρθρο και τον φορέα.
10–55΄	Κάθε ομάδα δουλεύει δύο περιπτώσεις.
55–80΄	Παρουσιάσεις (3΄ ανά ομάδα) και σχόλια από την τάξη.
80–90΄	«Σκέψου»: σύγκρουση δικαιωμάτων (π.χ. ελευθερία έκφρασης και προστασία της αξιοπρέπειας).

Διαφοροποίηση και ευαισθησίες: Οι περιπτώσεις είναι φανταστικές. Αν ένας μαθητής αποκαλύψει προσωπικό περιστατικό (π.χ. εκφοβισμό ή ρητορική μίσους), ακολουθήστε το πρωτόκολλο του σχολείου και ενημερώστε ιδιωτικά τη διεύθυνση και τον/την σύμβουλο.

Σ4 · 1 ώρα · MA4

Είμαι πολίτης της ΕΕ

Υλικά: Φύλλο P3-4, πρόσβαση στο Your Europe.

Χρόνος	Ροή
0–15΄	Δραστ. 1: άρθρο 20 ΣΛΕΕ και τίτλος V του Χάρτη.
15–35΄	Δραστ. 2: η ζωή της Άννας.
35–45΄	«Σκέψου» και σύνδεση με το Erasmus+ του σχολείου.

Διαφοροποίηση και ευαισθησίες: Σε τάξεις με μαθητές που δεν έχουν ιθαγένεια κράτους-μέλους, τονίστε ότι τα θεμελιώδη δικαιώματα του Χάρτη ισχύουν για όλους, ενώ ο τίτλος V αφορά ειδικά τους πολίτες της ΕΕ.

Σ5 · 2 ώρες · MA5

Βραβείο Ζαχάρωφ

Υλικά: Φύλλο P3-5, πρόσβαση στη σελίδα του βραβείου, η παρουσίαση των Σχολικών Πρέσβων 2019-20 ως παράδειγμα (επικαιροποιημένη).

Χρόνος	Ροή
0–20΄	Δραστ. 1: το βραβείο και οι βραβευμένοι του 2025.
20–60΄	Δραστ. 2: έρευνα και προετοιμασία παρουσιάσεων.
60–80΄	Παρουσιάσεις.
80–90΄	Δραστ. 3: «Ζαχάρωφ της τάξης», σύνταξη αιτιολόγησης (ή για το σπίτι) και ψηφοφορία στην αρχή της επόμενης συνεδρίας.

Διαφοροποίηση και ευαισθησίες: Αν η συνεδρία γίνει τον Οκτώβριο ή τον Δεκέμβριο, συνδέστε τη με την ανακοίνωση ή την τελετή απονομής του τρέχοντος έτους. Προτιμήστε οργανισμούς αντί για πρόσωπα στη Δραστ. 3.

Σ6 · 2 ώρες · MA6

Εκστρατεία και τελικό τεστ

Υλικά: Φύλλο P3-6, Τεστ B, εργαλεία σχεδίασης (Canva ή άλλο).

Χρόνος	Ροή
0–50΄	Σχεδιασμός εκστρατείας σε ομάδες.
50–70΄	Σύντομη παρουσίαση ιδεών και ανατροφοδότηση. Επιλέγονται όσες θα υλοποιηθούν στην Europe Week (E1.5).
70–78΄	3-2-1.
78–90΄	Τεστ B (endline).

Διαφοροποίηση και ευαισθησίες: Κάθε υλικό που θα δημοσιευτεί περνά από τον έλεγχο του πλαισίου «Έλεγχος πριν τη δημοσίευση», μαζί με το έμβλημα της ΕΕ και τη δήλωση χρηματοδότησης.

4. Αξιολόγηση

4.1 Διαγνωστικό και τελικό τεστ

Ερ.	Σωστή απάντηση	Σχόλιο
1	β) 1948	Γενική Συνέλευση ΟΗΕ, 10 Δεκεμβρίου
2	β) του Συμβουλίου της Ευρώπης	1950
3	γ) Στρασβούργο	
4	γ) 2009	Με τη Συνθήκη της Λισαβόνας· διακηρύχθηκε το 2000
5	γ) κάτω των 18	Άρθρο 1 της Σύμβασης
6	Ναι	Και στις ευρωεκλογές, στο κράτος όπου διαμένει
7	α)	Ευρωπαίος Διαμεσολαβητής
8	β)	Από το 1988
9	Λάθος	Η ιθαγένεια της ΕΕ προστίθεται στην εθνική
10	Σωστό	Άρθρο 51 του Χάρτη

4.2 Ρουμπρίκα για τα Σ3, Σ5 και Σ6

Κριτήριο	1 · Αρχάριο	2 · Αναπτυσσόμενο	3 · Ικανοποιητικό	4 · Εξαιρετικό
Εντοπισμός δικαιώματος	Γενική αναφορά χωρίς πηγή	Σωστό δικαίωμα, λάθος άρθρο	Σωστό δικαίωμα και άρθρο	Και εντοπίζει συγκρούσεις ή όρια
Αρμόδιος φορέας	Δεν προτείνει	Γενική πρόταση	Σωστός φορέας	Σωστή σειρά βημάτων (εθνικό, ευρωπαϊκό επίπεδο)
Έρευνα (Ζαχάρωφ)	Αποσπασματική	Βασικά στοιχεία	Πλήρης εικόνα με πηγές	Και σύνδεση με σημερινά ζητήματα
Εκστρατεία	Ασαφές μήνυμα	Σαφές μήνυμα, χωρίς κοινό-στόχο	Μήνυμα, κοινό, μορφή, πηγές	Και δείκτες επιτυχίας και ηθική επικοινωνία
Σεβασμός και συνεργασία	Απαξιοτικός/ή	Περιστασιακά	Σέβεται τους άλλους	Δημιουργεί ασφαλές κλίμα

5. Ενδεικτικές απαντήσεις

Προσοχή: στοιχεία που αλλάζουν

Ελέγχθηκαν στις 30/09/2026. Ο/οι βραβευμένος/οι του Βραβείου Ζαχάρωφ 2026 ανακοινώνονται συνήθως τον Οκτώβριο. Ξαναελέγξτε και το ποσοστό του Ευρωβαρόμετρου στο P3-1.

P3-2

Κείμενο	Έτος	Οργανισμός	Εφαρμογή / έλεγχος
Οικουμενική Διακήρυξη	1948	ΟΗΕ	Διακήρυξη, όχι νομικά δεσμευτική συνθήκη· βάση για τα μεταγενέστερα κείμενα
ΕΣΔΑ	1950	Συμβούλιο της Ευρώπης	ΕΔΔΑ (Στρασβούργο), ατομική προσφυγή μετά την εξάντληση των εθνικών μέσων
Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού	1989	ΟΗΕ	Επιτροπή του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού· στην Ελλάδα και ο Συνήγορος του Παιδιού
Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ	2000 / 2009	ΕΕ	Δικαστήριο της ΕΕ και εθνικά δικαστήρια, όταν εφαρμόζεται δίκαιο της ΕΕ

Τίτλοι του Χάρτη: I Αξιοπρέπεια · II Ελευθερίες · III Ισότητα · IV Αλληλεγγύη · V Δικαιώματα των πολιτών · VI Δικαιοσύνη · VII Γενικές διατάξεις.

Δύο δικαστήρια: ΕΔΔΑ: Στρασβούργο, Συμβούλιο της Ευρώπης, ΕΣΔΑ, ατομική προσφυγή. ΔΕΕ: Λουξεμβούργο, ΕΕ, δίκαιο της ΕΕ και Χάρτης· ο πολίτης φτάνει συνήθως εκεί μέσω προδικαστικού ερωτήματος εθνικού δικαστηρίου.

Σκέψου: ο Χάρτης κάνει ορατά τα δικαιώματα μέσα στο δίκαιο της ΕΕ, δεσμεύει τους θεσμούς της ΕΕ και περιλαμβάνει και νεότερα δικαιώματα (π.χ. προστασία δεδομένων, βιοηθική, χρηστή διοίκηση).

P3-3 · Περιπτώσεις

Περίπτωση	Δικαίωμα / άρθρο Χάρτη	Φορέας (ενδεικτικά)
1 · Εφαρμογή	Άρθρο 8: προστασία δεδομένων (και GDPR)	Υπεύθυνος προστασίας δεδομένων του φορέα, Αρχή Προστασίας Δεδομένων
2 · Εκδρομή	Άρθρα 21 (απαγόρευση διακρίσεων) και 26 (ένταξη ατόμων με αναπηρία)	Διεύθυνση σχολείου, Συνήγορος του Παιδιού
3 · Σχόλια	Άρθρα 1 (αξιοπρέπεια) και 21	Αναφορά στην πλατφόρμα (υποχρεώσεις DSA), Δίωξη Ηλεκτρονικού Εγκλήματος αν υπάρχουν απειλές, στήριξη από το σχολείο
4 · Μισθός	Άρθρο 23: ισότητα ανδρών και γυναικών (και οδηγία για τη διαφάνεια των αμοιβών)	Επιθεώρηση Εργασίας, Συνήγορος του Πολίτη (ίση μεταχείριση), δικαστήρια
5 · Erasmus	Άρθρο 35 (προστασία της υγείας) και ελεύθερη κυκλοφορία: Ευρωπαϊκή Κάρτα Ασφάλισης Ασθένειας	Φορέας ασφάλισης, SOLVIT, Your Europe
6 · Διαμαρτυρία	Άρθρα 11 και 12 (έκφραση, συνάθροιση). Ο Χάρτης δεσμεύει τα κράτη μόνο όταν εφαρμόζουν δίκαιο της ΕΕ· εδώ ισχύουν κυρίως το Σύνταγμα και η ΕΣΔΑ (άρθρα 10 και 11)	Εθνικά δικαστήρια, ΕΔΔΑ. Καλή ευκαιρία να φανεί η διαφορά Χάρτη και ΕΣΔΑ

P3-4 · Ιθαγένεια της ΕΕ

Δικαιώματα (άρθρο 20 ΣΛΕΕ, τίτλος V του Χάρτη): ελεύθερη κυκλοφορία και διαμονή · εκλέγειν και εκλέγεσθαι σε ευρωεκλογές και δημοτικές εκλογές στο κράτος διαμονής · προξενική προστασία από οποιοδήποτε κράτος-μέλος όπου το δικό σου δεν έχει αντιπροσωπεία · αναφορά στο ΕΚ · προσφυγή στον Ευρωπαϊό Διαμεσολαβητή · επικοινωνία με τους θεσμούς σε οποιαδήποτε επίσημη γλώσσα · Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία Πολιτών (άρθρο 11 ΣΕΕ).

Η ζωή της Άννας: ελεύθερη κυκλοφορία και διαμονή · προξενική προστασία · ψήφος στις δημοτικές εκλογές · επικοινωνία στη γλώσσα της · Ευρωπαϊκή Πρωτοβουλία Πολιτών.

P3-5 · Βραβείο Ζαχάρωφ

- Αντρέι Ζαχάρωφ (1921–1989): σοβιετικός φυσικός και αντιφρονών, Νόμπελ Ειρήνης 1975.
- Απονέμεται από το ΕΚ από το 1988. Υποψηφίους προτείνουν οι πολιτικές ομάδες ή τουλάχιστον 40 ευρωβουλευτές. Οι Επιτροπές Εξωτερικών Υποθέσεων και Ανάπτυξης καταρτίζουν τη σύντομη λίστα και η Διάσκεψη των Προέδρων αποφασίζει.
- 2025: οι δημοσιογράφοι Andrzej Roczko (Λευκορωσία) και Mzia Amaglobeli (Γεωργία), που βρίσκονταν στη φυλακή λόγω της δουλειάς τους.

6. Τεκμηρίωση, ασφάλεια, πηγές

✓	Τεκμήριο για κάθε συνεδρία	Σημείωση
☐	Μοναδικό Session ID (π.χ. YEU-2026-P3-001)	
☐	Παρουσιολόγιο με πραγματική διάρκεια	
☐	Σχέδιο μαθήματος (η αντίστοιχη ενότητα του οδηγού)	
☐	Δείγμα μαθητικού έργου (κάρτα περίπτωσης, σχέδιο εκστρατείας)	Ποτέ τους κύκλους ταυτότητας του P3-1
☐	Αποτελέσματα Τεστ A / B	
☐	Σύντομος αναστοχασμός εκπαιδευτικού	
☐	Φωτογραφίες μόνο με συναίνεση	

Ασφαλές κλίμα στην τάξη

- Συμφωνήστε κανόνες συζήτησης στην αρχή (σεβασμός, εμπιστευτικότητα, δικαίωμα να «πάω πάσο»).
- Τα προσωπικά στοιχεία που μοιράζονται οι μαθητές δεν καταγράφονται στα τεκμήρια.
- Ουδετερότητα: σε θέματα με έντονη πολιτική διάσταση παρουσιάζονται περισσότερες απόψεις, τεκμηριωμένα.
- Αν υπάρξει αποκάλυψη εκφοβισμού ή κακοποίησης, ακολουθείται το πρωτόκολλο του σχολείου.

Πηγές

- Οικουμενική Διακήρυξη: ohchr.org · Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού: unicef.gr
- ΕΣΔΑ και ΕΔΔΑ: echr.coe.int · Συμβούλιο της Ευρώπης: coe.int
- Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων: eur-lex.europa.eu · FRA: fra.europa.eu · Δικαστήριο της ΕΕ: curia.europa.eu
- Your Europe: europa.eu/youreurope · Ευρωπαϊός Διαμεσολαβητής: ombudsman.europa.eu · SOLVIT
- Συνήγορος του Πολίτη και του Παιδιού: synigoros.gr · Αρχή Προστασίας Δεδομένων: dpa.gr
- Βραβείο Ζαχάρωφ: europarl.europa.eu/sakharovprize · Ευρωβαρόμετρο: europa.eu/eurobarometer

7. Metadata και ιστορικό εκδόσεων

Πεδίο	Τιμή
Πόροι του πακέτου	P3-R01 έως P3-R06 (φύλλα εργασίας) · P3-R07 (Τεστ A/B) · P3-R08 (ο παρών οδηγός)
Δημιουργοί	Γεωργία Καζάκου, ομάδα YOU-EU, 1ο ΓΕΛ Σπάτων [+ εκπαιδευτικοί που θα το εφαρμόσουν]
Έκδοση / ημερομηνία	v0.9 πιλοτική · 30/09/2026
Γλώσσα / Άδεια	Ελληνικά · CC BY 4.0
Δημόσιο URL	[ΣΥΜΠΛΗΡΩΝΕΤΑΙ μετά την ανάρτηση]

Πεδίο	Τιμή
Έργο	Jean Monnet Learning EU Initiative YOU-EU · 101238677